

קול צופיין

קול צפ"ר נשאו קול יחדו ירגנו

גיליון מס' 1298

בלק תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

בית כנסת בהר הבית

אומרים: "וְנָהִי בְעֵינֵינוּ פְּחָגְבִים". על כן היה צריך לקום דור חדש שלא ראה גלות, "והיתה לו נפש גבוהה".

בלעם רוצה שנהיה עם שפוח

אחרי שישראל ניצחו את סיחון ועוג, מבין בלק שלא יוכל לנצח את ישראל בכוח הזרוע. לכן הוא מזמין את בלעם. חז"ל אומרים כי "מִבְּרַכְתּוֹ שָׁל אוֹתוֹ רָשָׁע, אֵתָהּ לְמֹד מָה הָיָה בְלָבוֹ. בְּקֶשׁ לֹמֵר, שְׂלֵא יִהְיֶה לָהֶם בְּתֵי כְּנָסִיּוֹת וּבְתֵי מִדְרָשׁוֹת - "מָה טָבוֹ אֶהְיֶיךָ יַעֲקֹב". לֹא תִשָּׁרָה שְׂכִינָה עֲלֵיהֶם - "מִשְׁפַּנְתֶּיךָ יִשְׂרָאֵל". לֹא תִהְיֶה מְלֻכּוֹתָן נְמוֹשָׁת - "כְּנַחֲלִים נָטִי". לֹא יִהְיֶה לָהֶם זֵיתִים וְכַרְמִים - "כְּגִנַּת עֲלֵי נֶהֱר". לֹא יִהְיֶה רִיחֹן נוֹדֵף - "כְּפִאֲהֲלִים נָטַע ה'". לֹא יִהְיוּ לָהֶם מְלָכִים בְּעֲלֵי קוֹמָה - "כְּפִאֲרֹזִים עֲלֵי מַיִם". לֹא יִהְיֶה לָהֶם מְלָךְ בֶּן מְלָךְ - "יָזַל מַיִם מִדְּלִיּוֹ". לֹא תִהְיֶה מְלֻכּוֹתָן שׁוֹלְטַת בְּאֲמוֹת - "וְיִרְעוּ בְּמַיִם רַבִּים". לֹא תִהְיֶה עֶזָה מְלֻכּוֹתָן - "וְיָרֶם מֵאֲגַג מְלֻכּוֹ". לֹא תִהְיֶה אֲזִימָה מְלֻכּוֹתָן - "וְתִנְשָׂא מְלֻכּוֹתוֹ" (סנהדרין קה/ב). בלעם ביקש שעם ישראל יהיה כפוף, חלש וחסר עוז. שהרי הוא אומר "הֲיֵן עִם כְּלָבִיא יְקוּם וְכַאֲרֵי יִתְנַשָּׂא".

בעל פעור — השפלה במקום קללה

אחרי כשלון הקללות מנסה בלעם לשבור את רוחנו באמצעות חטא בנות מואב. "וַיָּשָׁב יִשְׂרָאֵל בְּשָׂטִים וַיִּחַל הָעָם לְזָנוֹת אֶל בָּנוֹת מוֹאָב". מתחילים בשטות, יורדים לזנות, משם לאכילה מזבחי עבודה זרה, ומשם לבעל פעור - העבודה הזרה המשפילה ביותר את האדם. "הָמָּה בָּאוּ בְעַל פְּעוֹר וַיִּנְזְרוּ לַבְּשָׁת" ולא עוד אלא שמשקצים את עצמם בעיני עצמם "וַיְהִיו שְׂקוּצִים כְּאֲהָבִים".

פנחס משיב את הגבורה

שיא הבושה הוא ברשות הרבים של מחנה ישראל, מול משה וכל מנהיגי ישראל: "וַהֲיָה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אֶחָיו אֶת הַמְּדַיְנִית... וְהָמָּה בְּכֵים פָּתַח אֶהָל מוֹעֵד". מדהים איך עם ישראל יודע לנצח את סיחון ועוג הענקים ומתקשה לנצח את השפלות הפנימית. כאן מגיע פנחס שקם מתוך העדה ומחזיר את עוז הקדושה. הוא מלמד שעם ישראל אינו רשאי לקבל שפלות כנורמה, לתת לאויב לשבור את רוחו.

עם כלביא יקום

המלחמה על רוח האומה — מפרעה ובלעם ועד ימינו

אויבי ישראל הכירו את מעלת ישראל. לא רק את ריבוי המספרי, אלא גם את עוצמתו. כך אומר פרעה "הֲנָה עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַב וְעַצוֹם מִמֶּנִּי" – ולכן הוא מבקש: "הֲבָה נִתְחַכְמָה לִּי". כך אומר גם בלק: "וַיִּגְר מוֹאָב מִפְּנֵי הָעָם מָאֵד כִּי רַב הוּא", ובהמשך: "כִּי עַצוֹם הוּא מִמֶּנִּי". שניהם מבינים שישראל הוא עם רב ועצום. לכן שניהם מבקשים לשבור את רוחם של ישראל כדי לפגוע בשורש הכוח.

פרעה רוצה לשבור את הרצון לחירות

פרעה מטיל מיסים: "וַיִּשְׂמֹו עָלָיו שְׂרֵי מִסִּים לְמַעַן לְמַעַן עֲנֹתוֹ בְּסִבְלָתָם". התורה מדגישה שהמטרה איננה כלכלית אלא "למען ענותו". אחר כך באות ערי המסכנות, עבודת הפרך, מוריות החיים, ולבסוף גזירת הילדים. גם כאשר משה דורש חירות, פרעה מבין מיד את הסכנה ומצווה: "תִּכְרַבְּדָהּ עַל הָאֲנָשִׁים... וְאֵל יִשְׁעוּ בְּדַבְרֵי שְׂקָר". תשברו את רוחם, שלא יחשבו על גאולה. שלא ירימו ראש.

כנגד ההשפלה הזאת הקב"ה מוציא את ישראל ביד רמה. לא בליה כגנבים, אלא בעצם היום. בבגדים מכובדים. בתכשיטי כסף וזוהב. המצרים משתוחחים לעם ישראל כדי לזקוף את קומתם אחרי שהושפלו במשך דורות. לכן נאמר: "וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִצְאִים בְּיַד רַמָּה".

נפש שפלה ונפש גבוהה

אף על פי שיצאו ממצרים, מצרים עדיין לא יצאה לגמרי מתוכם. האבן עזרא שואל: כיצד מחנה של שש מאות אלף איש פוחד מן המצרים? מדוע אינם נלחמים על נפשם ועל בניהם? ותשובתו יסודית: "כי המצרים היו אדונים לישראל, וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה". אפשר להוציא עם מעבדות ביום אחד, אבל אי אפשר לרפא נפש של עבדים ביום אחד. לכן גם בחטא המרגלים הם

כך ניסה נחש העמוני להשפיל את ישראל בימי שואל: "בְּזַאת אֶקְרֵת לָכֶם, בְּנִקּוֹר לָכֶם כָּל עַיִן יְמִינִי, וְשִׁמְתִיהָ חֶרְפָּה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל". הוא לא רוצה רק לנצח, הוא רוצה לבזות את ישראל. העם בוכה, אבל על שואל צולחת רוח אלוקים. הוא מוגייס את ישראל, מכה את עמו, ומלכות ישראל נבנית. כך גם המן מבקש להשפיל את ישראל שישתחוו לו. מרדכי "לא יכרע ולא ישתחוה". מכוחו לובשת אסתר מלכות, נכנסת אל המלך ומפילה את המן. ישראל צוברים אומץ ומתקבלים "לעמוד על נפשם". מתוך הקומה הזאת נפתחת הדרך לבניין עם ישראל ולבניין הבית השני.

לא לתת לאויב לנהל את הרוח

גם היטלר התחיל בהשפלה, בטלאי צהוב, בשבירת הרוח כדי שיוכל להשמיד את ישראל באופן פיזי ללא התנגדות. כך אמר נסראללה שאנחנו קורי עכביש להחליש את רוחנו. כך ניסו המחבלים בשמחת תורה להשפיל ולהחליש את רוחנו כשצילמו את הרצח המתועב של בני ובנות ישראל, להטיל אימה ולגרור לנו לראות את עצמנו כחגבים, חלשים וחסרי אונים.

אסור ליפול לדשת שלהם. אסור להפוך כישלון נקודתי לשבר לאומי. אסור לתת לקולות של פחד, ייאוש וכניעה להוביל את ישראל. עלינו ללכת בדרכם של יהושע וכלב, שאמרו מול המרגלים "עֲלֵה נַעֲלֵה וְיִרְשְׁנוּ אֶתְּהָּ פִי יָכוֹל וְנִכַּל לָהּ". בדרכן של המיידות שלא נכנעו לפרעה. בדרכן של הנשים הצדקניות שראו מול עיניהן יודה וגאולה. בדרכן של בנות צלפחד שביקשו נחלה בארץ ישראל. בדרכו של הכהן משוח מלחמה שרומם את הלוחמים קודם הקרב.

תפקידנו להמשיך בגאון את דרך הגאולה. לתקן בלי להישבר. לבקר בלי להחליש. להתאבל בלי לאבד את הדרך. לזכור שעם ישראל הוא עם רב ועצום שה' בחר בנו מכל העמים. שנועד להביא ברכה לעולם מתוך עוצמה גדולה "הָן עִם פְּלִבְיָא יְקוּם – וְכִאֲרִי יִתְנַשֵּׂא".

קדושת הר הבית וקדושת המקדש

מעלת התפילה הר הבית

התורה מספרת על יעקב אבינו שהיה בהר הבית בזמן שבית המקדש עדיין לא נבנה והוא אומר (בראשית כח) "אָכֵן יֵשׁ ה' בְּמִקְוֵם הַהָּר וְאֶנְכִי לֹא יָדַעְתִּי: וַיִּרְא וַיֹּאמֶר מַה נִּזְרָא הַמְּקוֹם הַהָּר אֵין זֶה כִּי אִם בַּיִת אֱלֹהִים וְזֶה שְׁעַר הַשָּׁמַיִם". ופירש רש"י "זוה שער השמים - מקום תפילה לעלות תפילתם השמימה". כן כתוב בפרקי דרבי אליעזר (לה, ומובא ברמב"ן כח יז) "מכאן אתה למד שכל המתפלל בירושלם כאלו מתפלל לפני כסא הכבוד, ששער שמים הוא פתוח לשמוע תפלתן של ישראל, שנאמר וזה שער השמים".

איסור כניסה למקום הקודש

הרמב"ם כותב בהלכות בית הבחירה שקדושת בית המקדש וירושלים לא בטלה למרות החורבן. "קדושת המקדש וירושלים מפני השכינה, ושכינה אינה בטלה והרי הוא אומר 'השמותי את מקדשיכם' ואמרו חכמים אע"פ ששוממין - בקדושתן הן עומדים" (פרק ו). הראב"ד חולק עליו, ונפסקה הלכה כהרמב"ם. כך כותב המשנה ברורה (תקסא ס"ק ה) "הנכנס עתה למקום מקדש חייב כרת שכולנו טמאי מתים וקדושה הראשונה קדשה לשעתה וקדשה לעתיד לבא".

מהו הר הבית?

המשנה (מידות ב) אומרת "הר הבית הָיָה חָמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה עַל חָמֵשׁ מֵאוֹת אַמָּה" - כ-250 מטר על 250 מטר (רמב"ם בחירה ה א). בסוף ימי בית שני הרחיב הורדוס את הר הבית באמצעות קירות תמך אדירים ומילוי עפר. היום כותל המזרח כ-470 מטר. כותל מערב 488 מטר. כותל צפון כ-315 מטר, כותל דרום כ-280 מטר. סה"כ הוא הרחיב את הר הבית פי שנים, ברור הוא כי מה שהרחיב הורדוס הוא לא בקדושת הר הבית.

להר הבית המקורי לא נכנסים "זבין וזבות נדות ויולדות" עד שהם טובלים ונטהרים. ואם נכנס - עובר בלא תעשה (רמב"ם בית הבחירה ז ט). "מצות עשה ליראה מן המקדש שנאמר 'ומקדשי תיראו'. ולא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שצוה על יראתו. ואי זו היא יראתו? לא יכנס אדם להר הבית במקלו או במנעל שברגליו או באפונדתו או באבק שעל רגליו או במועות הצרורין לו בסדינו, ואין צריך לומר שאסור לרוק בכל הר הבית אלא אם נזדמן לו רוק מבליעו בכסותו. ולא יעשה הר הבית דרך שיכנס מפתח זו ויצא מפתח שכנגדה כדי לקצר הדרך אלא יקיפו מבחוץ ולא יכנס לו אלא לדבר מצוה" (רמב"ם בית הבחירה פרק ז א).

מקום החיל

בתוך הר הבית נמצא המקדש. מסיבי לבית המקדש היה "חיל" סורג שהגביל את הכניסה של הנכרים לבית המקדש. "החיל משלחין מומנו עכו"ם וטמאי מת ובוועלי נדות, אבל טבול יום נכנס לשם שכבר טבל". וכך כתוב במשנה "לִפְנֵימֵי מִקְוֵנו, סוּרְגָּה גְבוּהָ עֲשָׂרָה טַפְחִים. וְשָׁלַשׁ עֲשָׂרָה פְּרוּצוֹת הָיוּ שָׁם שְׁפָרְצוֹם מִלְכֵי יוֹן. חֲזָרוּ וְגָדְרוּם, וְגָדְרוּ כְּנָגְדָם שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה הַשְּׁתַּחֲוִיּוֹת. לִפְנֵימֵי מִקְוֵנו, הַחֵיל עֲשָׂרָה אַמּוֹת". הברטנורא ורש"י מפרשים שהחיל הקיף את המקדש ברחבה בת עשר אמות לכל ההיקף.

איסור כניסת טמאים למקום המקדש

בתוך המקדש יש עזרת נשים שהיא בקדושה יותר גדולה ואליה לא נכנס טבול יום. לפנים מומנה נמצאת עזרת ישראל. זו החצר שבה נמצא המזבח. אליה לא נכנסים טמאים מכל סוג שהוא "מצות עשה לשלח כל הטמאים מן המקדש שנאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש" (פרק ג א). לפנים מהם נמצא ההיכל, אליו יכול להכנס כהן בשעת עבודה ובטהרה. "הנכנס לקדש חוץ לקדש הקדשים שלא לעבודה או להשתחוות, בין הדיוט בין גדול - לוקה ואינו חייב מיתה" (שם ד).

איפה אבן השתיה, מקום קודש הקודשים?

לקודש הקודשים נכנס רק כהן גדול ביום כיפור בטהרה. "כהן שנכנס לקדש הקדשים בשאר ימות השנה בין כהן הדיוט בין כהן גדול וכו' - חייב מיתה בידי שמים" (רמב"ם ביאת המקדש פרק ג). בשו"ת הרדב"ז (חלק ב סימן תרצ"א) כתוב "והאבן אשר תחת הכיפה הנקראת היום כיפת הסלע היא אבן השתייה". המקום שבו היה קודש הקודשים. מי שיועד את מקום אבן השתייה, יודע את מיקום ההיכל, עזרת ישראל, עזרת נשים והחיל. כל מה שנמצא מחוץ למקום הר הבית המקורי הוא מקום שאין בו קדושה מיוחדת.

קריאת רבנים לבנות בית כנסת בהר הבית

דעת הרה"ג יחיאל מיכל טיקוצ'ניסקי זצוק"ל

הרה"ג יחיאל מיכל טיקוצ'ניסקי כתב בספרו "עיר הקודש והמקדש"

להקים בית כנסת בתוך הר הבית המקורי, מחוץ לחיל. "בזמן שתהא ברשותנו לבנות בית תפילה במקום המקדש בטרם ביאת המשיח, אפשר לדבר רק על בנין בית תפילה בהר הבית קודם לעזרה ולמקום החיל. ומקום כזה נקל להגביל את גבולו. וכשתהיה לנו הרשות והרשיון ותהא הנפש כסופה לבית תפילה שכזה בהסכמת ראשי התורה, יהא דרוש להעמיד משמרות שלא יכנסו לשם אלא הטבולים במקווה טהורים מטומאה היוצאה מגוף, כנאמר במשנה דכלים פ"א ח'. ובית תפילה שכזה לו יהא אפילו בהר הבית. ומכל שכן לכשנזכה להקים מזבח ולהקריב עליו קרבן ציבור תהא זאת מן הסגולה לתקומת יעדנו ולבנין בית קדשנו ותפארתנו ולהופעת הגואל אשר יגאל את עם ישראל הגאולה השלימה בחומר וברוח והלכו גוים ועמים לאורו ומלאה הארץ דעה את ה' " (חלק ה', פרק א', אות ד').

פניית הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל לרבנות הראשית בארץ ישראל

במכתבו כותב מרן הרב אליהו זצוק"ל: "בית קדשנו ותפארתנו אשר הללוך אבותינו היה לשריפת אש וכל מחמדנו היה לחרבה ומקום המקדש אשר קדושתו לא פקעה ממנו נהיה למקום פריצים משוקץ ומתועב נהפך למרמס ברגל תועבה ע"י חילול המקום בכניסת זרים לתוכו וכניסת יהודים שלא כדין. וע"כ כדי לגדור גדר צריך שתצא קריאה מועלת כת"ר ולעומד בראשה שהמקום הוא קודש לישראל והכניסה אליו אסורה ללא שום הבדל וגזע אלא בהסכמת ובהרשאת ובהגבלת הרבנות הראשית לישראל וכן להגביל את העם ולקדשו שידע ערך המקום וכיצד ועד היכן מותר. רצוי לחשוב על בנין בית כנסת במקום המותר לכל הדעות כדי שיתאספו בו ראשי עם ועדה בתפילה ותחינה כמו שהיה בזמן הרמב"ם. ויבורכו העושים והמעשים ויהי רצון שנראה בית מקדש על מקומו בנוי ומשוכלל אכ"ר".

מכתבו להרה"ג זלמן קורן שליט"א – תש"מ

"עיינתי בדברי כת"ר אשר הסביר בצורה מפורטת ורחבה כדרכו בקודש העיר והאיר עיני חכמים בסוגיא סבוכה זו וכו' אולם אני על משמרת אעמודה היינו אנו רואים בעין כיצד שועלים הלכו בו כיצד מקום שנאמר בו והזר הקרב יומת הולכים בו זרים ומחללים אותו וכבר חז"ל גזרו על כל העכו"ם כזבים ואסורה להם הכניסה למקום הקודש והמקדש ועוד מקומות שמותר לישראל טהור להכנס ואפי' בזמן הזה. וע"כ חובה קדושה מוטלת על מי שבידו למנוע מצב עגום זה ואפי' ע"י פרסום הענין שהם עוברים על איסור ואין לחשוש ממה שיאמרו.

אודות כניסת ישראל עם הגבלות מסוימות כמו שכת"ר מציע זה טוב ויפה אם תהא לנו שליטה מוחלטת על המקום ועל הבאים ובכלל בני ברית. אולם לפי המצב הנוכחי חוזר אני כל הכתוב לענ"ד על הצעתי והיא לבנות בית כנסת ומקום לתורה ולתפילה בשטח שמותר להכנס אליו והכניסה והיציאה תהא מבוקרת שאין אפשרות ללכת יותר ממקום המותר. ובה אנו לא גורמים לאחרים לדרוך על מקום אדמת קודש".

מכתב לרב דוד אלבוים שליט"א – תשמ"א

"לכבוד ה"ה ר' אלבוים דוד הי"ו ב"ה קבלתי את חוברות ההפצה וההסברה של אגודת חלוץ הר הבית. שמח אני מצד אחד שיש דרישה לציון וישנה עוד מחשבה על מקום מקודש זה שנהפך למלון פריצים למרמס לכל מי שאסור לו לדרוך ולהציג כף רגלו אפילו היחפה במקום. אולם מצד אחד אנו חייבים לטהר את המקום ששום זר לא יקרב ולא ינהל את המקום, ומצד שני אנו צריכים לשמור שגם בני ישראל יכנסו למקום שמותר

להכנס בקדושה ובטהרה לפי ההלכה. וע"כ יש לתחם תחומין וזאת תהא תפקידה של האגודה לבנות מקום ולהגביל את העם וקדשתו. וזאת תהיה תפקידה של האגודה לבנות מקדש מעט במקום שהכניסה אליו תהא מחוץ לחומת הר הבית ויהא המקום אטום וסתום ולא תהא יציאה ממנו למקומות האסורים. תחזקנה ידיכם ויהי ה' עמכם אכ"ר".

דיון במועצת הרבנות הראשית – תשמ"ב

בעקבות פניותיו הייתה ישיבת מועצת הרבנות הראשית בשנת תשמ"ב שם העלה הראשון לציון הרה"ג עובדיה יוסף זצוק"ל את הדרישה לקבוע תחומין אם אפשרי למקומות שאפשר לעלות בהר הבית, והוא הציע שתוקם ועדה שתבדוק את הענין. הרה"ג שלום משאש זצוק"ל שהיה הרב של ירושלים תמך בבקשה וכך הוחלט: "המועצה ממנה את הרבנים: הרב מרדכי אליהו, הרב שמחה קוק והרב דב ליאור מועדה לענין הר הבית שתבדוק את הנושא ותגיש חוות דעה למועצה".

מכתב רבנים חשובים למועצת הרבנות הראשית

קריאה נוספת להקמת מקום תפילה בהר הבית נקראה לרבנות הראשית לישראל על ידי הרבנים הרה"ג שאר ישוב הכהן זצוק"ל שהיה הרב הראשי לחיפה. הרה"ג מרדכי לופז זצוק"ל שהיה הרב הראשי לעכו. הרה"ג רפאל כדיר צבאן זצוק"ל שהיה הרב הראשי לנתיבות. הרה"ג יהודה עמיטל זצוק"ל שהיה ראש ישיבת הר עציון. הרה"ג יוסף קאפח זצוק"ל שהיה חבר בית הדין הגדול. הרה"ג יוסף שרביט זצוק"ל שהיה הרב הראשי לאשקלון. יבדל לחיים הרה"ג דוב ליאור שליט"א שהיה הרב הראשי לחברון עיה"ק וגם הוא היה חתום על המכתב. במכתב הם כותבים "להקים מקום תפילה קבוע ליהודים על הר הבית בשטח שהכניסה אליו מותרת ללא כל חשש. תוך הקפדה על כל ההלכות הנוהגות שם. וידע העולם כולו כי הר קדשנו ותפארתנו לאלקי ישראל הוא זאת מנוחתו עדי עד פה אשב כי אותיה".

דיון במועצת הרבנות הראשית – תשמ"ו

בישיבה נוספת שנעשתה ביום " שבט תשמ"ו בראשות הרבנים הראשיים הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל והרה"ג אברהם שפירא זצוק"ל. אמר הרה"ג אברהם אלקנה שפירא זצוק"ל "צריך לכתוב לא ברור לנו היום מקום הקודש והמקדש. אני צריך לציין את ענין ההלכה, כל מציאות אחרת לא ענייני. אם יבטיחו שלא יכנסו מעבר למותר, כגון אם יבנה בית כנסת וחומה גדולה שלא תתיר כניסה למקום אחר, הייתי מסכים". בעקבות הישיבה פרסמו הרבנים הראשיים לישראל קריאה אל כל רבני ישראל אשר נדבה רוחם אותם, לעסוק בביור ענין הכניסה להר הבית בזמן הזה, הגבולות המותרים והאסורים וכו'.

מכתב להרה"ג יצחק שילת שליט"א

בעקבות קריאה זו כתב הרה"ג יצחק שילת שליט"א ראש ישיבת מעלה אדומים מאמר על בית כנסת בהר הבית. מרן הרב אליהו זצוק"ל כתב לו מכתב והוא סיפר לי כי הוא גם חיזק את ידי בעל פה. כך כתב "קבלתי את מאמריך בענין בניית בית כנסת בהר הבית בזמן הזה. עברתי על כולו ומצאתיו כנאמר יפה, בנוי ומסודר באופן יסודי ומקורי, וניכר העמל הרב שהושקע בו. יישר כח. בענין המיקום גם לי נראה שצד המזרחי הוא הטוב ביותר ולא הדרומי. וכוונתי היא מעל לשערי הרחמים או צפונה יותר כמוצע. יהי רצון שנזכה לראות את בית המקדש בבנינו, בהודו ותפארתו. אכ"ר".

הרה"ג חיים דוד הלוי זצוק"ל – רב העיר תל אביב

בשורת עשה לך רב (חלק א סימן טו) כותב הרב שניתן לקבוע את מקום המקדש המותר והאסור בכניסה "אילו רצינו להתיר כיום מבחינת ההלכה כניסה להר הבית, צריכים היינו לערוך מדידות מדויקות, ולקבוע בדיוק את

תפקידנו להמשיך בגאון את דרך הגאולה. לתקן בלי להישבר. לבקר בלי להחליש. להתאבל בלי לאבד את הדרך. לזכור שעם ישראל הוא עם רב ועצום שה' בחר בנו מכל העמים. שנועד להביא ברכה לעולם מתוך עוצמה גדולה

סיפורים על הרב זצ"ל

חתונה מול הר הבית

סיפר הרב אריה ליפו: זכינו והרב מרדכי אליהו זצ"ל ערך לנו את החופה. אשתי ואני רצינו מאוד להתחתן במקום הכי קרוב לבית המקדש. חשבנו למצוא מקום בעיר העתיקה או בדוידסון ליד שערי חולדה, אבל לא הצלחנו לקבל אישורים. המקום הכי קרוב היה בטיילת ארמון הנציב, ושם הרב אליהו זצ"ל ערך את החופה שלנו.

שמונה שנים אחר כך הייתה עצרת בכותל עם מרן הרב אליהו, לפני הפיגוע במרכז הרב. היו שם אלפי אנשים, שחלקם ניגשו אליו אחרי התפילה. גם אני ניגשתי לקבל ברכה ונשקתי לו את היד, הוא הסתכל עלי ואמר: אתה התחתנת מול הר הבית. הפתיע שהרב זכר את החתונה מלפני שמונה שנים, וריגש אותי לזכור שהמקום הוא לא ארמון הנציב אלא "מול הר הבית". זאת הייתה המילה האחרונה ששמעתי ממנו. וזאת הצוואה שלו אלי. הוא נתן לי בה את הייעוד של החיים שלי, לכסוף לגאולת ציון, גאולת המקדש, גאולת הר הבית.

אולי תמצא תפילין עתיקות!

באחד הימים הגיע יהודי לבית החולים, לבקר את הרב זצ"ל, וסיפר לי איך נוצר הקשר החם בינו לבין הרב: הייתה ברית לקרוב משפחה שלי, והרב היה הסנדק. לאחר הברית, כולם ניגשו לרב לקבל ברכה ודחפו אותי ביניהם שאקבל גם כן ברכה. כשניגשתי לרב, הרב הסתכל עלי ושאל: "מה אתה עושה?" אמרתי לו: "אני עובד בחפירות בעיר דוד".

הרב אמר לו: "איזו זכות גדולה יש לך! אולי תמצא תפילין עתיקות - ותראה לנו, אולי תמצא יסודות של בית המקדש, מקוואות, שרידים מתקופת שמעון הצדיק, דוד המלך וכו'... אתה יודע מה היה הגודל של בית המקדש? מה רוחבה של החצר? אתה יודע איך נראה מקווה? מתי מקווה הוא כשר? בוא תלמד ותדע".

מתוך כך התחיל הבחור לבוא לשיעוריו של הרב - וחזר בתשובה שלמה. (הרב חיים בן-שושן)

הרב זצ"ל היה עורך תפילות פעמים רבות על כלל ישראל. כל פעם שהוא היה רואה שיש איזו גזירה על עם ישראל מיד היה קורא את הציבור לתפילה. והיה מביא את דברי הרמב"ם שכתב כי מי שלא צועק אל ה' בשעה שיש גזרות - הוא אכזרי. כי לפעמים מטרת הצרות לעורר אותנו לתשובה ובאדישותו הוא גורם ליותר צרות. ועוד כתב הרמב"ם שאחד הדברים שצועקים עליהן אל ה' הוא כשיבואו לקחת את ארץ ישראל מידינו, וכשנצעק ישמע ה' לתפילתנו - ומחשבתם הרעה לא תצא לפועל. כך יש לעשות היום שרוצים למסור חלקי ארץ ישראל בידי נכרים, להתפלל ולזעוק אל ה'.

וכמה פעמים נפגש עם ראשי הממשלה ושריה להזהירם על החזרת שטחי ארץ ישראל, והיה מחזק את ידי המפקדים הבכירים שהיו באים אליו לשמוע על חיי עם ישראל בלי שום מורא ופחד כלל. וכשהיו מהומות בהר הבית ונהרגו שם כמה וכמה מתפרעים ערבים מירי כוחות הבטחון, נעשתה סערה בתקשורת. קרא הרב אליהו את מפקד הכוח בהר, חיזק אותו ובירך אותו להמשיך בדרכו ולא לפחד כלל.

תשובה כהלכה

קריאה ראשונה. איזה פוסק כתב שאין לקרוע בהר הבית? כתב הרדב"ז בתשובה כי חייבים לקרוע על הר הבית אם לא ראו אותו שלושים יום. ומסיים: "וכתבתי כל זה אף על פי שהוא פשוט לפי שראיתי שאין העם זוהרים בזה וזאת תהיה מן המזהרים" (שו"ת רדב"ז חלק ב סימן תרסו).

קנייה מרצון. מה דעת הרב על עלייה להר הבית? אם לא לעלות, כיצד ניתן להתקדם על סנת שמוכה למקדש? לצערי הגדול והמורא אני לא עולה להר בית ה'. מה שניתן לעשות הוא ללמוד על חשיבותו ועל ערכו הגדול של בית המקדש עוד ועוד, ולהתפלל עליו. להסביר לאחינו בית ישראל על חשיבות בית המקדש ולרצות אותו. זה מה שבונה אותו. מי שעולה על-פי פסק רבותיו צריך להקפיד על טבילה והדרכה, שלא יכנס למקומות שאסור להיכנס אליהם.

מיקומו של המקדש. אין הדבר קשה כל עיקר, כיון שמדות המקדש ידועות לנו בדיוק נמרץ, ואף מיקומו אינו קשה לקבוע, וביחוד אחרי החפירות שנעשו סביב לכותל - המערבי ונתגלו לנו כל המבואות אל המקדש פנימה".

והוא כותב כי התפילה במקום הזה היא חשובה ביותר. "כי אלה שאינם חוששים לקדושת המקום הלא גם עתה ננסיים הם לפני ולפנים, ומי הוא המפסיד מגזירה זאת רק ראי ה' שלכם יוצא לעמוד במקום הקרוב ככל האפשר לאותה נקודת אור מופלאה, שבה נגלתה בעבר שכנית ה' באור - בהיר, ושרויה גם כהוה, אם כי בהסתר-פנים. וחזקה על אלה הרוצים לשפוך שיחם ושיגם לפני בוראם במקום קדוש זה, שיהירו לבל יכשלו באיסור כל שהוא". זאת ועוד, הלא ידוע הוא שאין אנו רשאים לגזור גזירות מדעתנו לאסור את המותר, מאחרי תקופת התלמוד.

הרה"ג דוד שלוש זצוק"ל - הרב הראשי לנתניה

הרה"ג דוד שלוש זצוק"ל כתב כי הר הבית קדוש הרבה יותר מהכותל המערבי ועתה שזכנו ה' והשיב לנו את הר הבית, עלינו להודות לו ולהתפלל לפניו במקום הקדוש שהנחיל לנו. "ואם אבותינו בדורות קדומים הקימו בית כנסת על הר הבית עם ספר תורה והתפללו בו והרמב"ם התפלל בו ביום ה' ששה לירח מרחשון ורב שמואל בר שמשון מרבני צפת בימי ר' אברהם בן הרמב"ם השתטח לפני העזרה מדוע לא נעשה כן אנחנו לכל הפחות במידה מצומצמת כי כל בי עשרה שכנה ועל ידי זה יושפע שפע בכל העולמות ויתעוררו הלבבות שתתפכנה הרגשות ותתעלנה הנפשות לתפלה מעומק המחשבה לבנין ארמון על ממונו ושיבת השכינה למעונה במהרה בימינו אמן".

הרה"ג שאר ישוב הכהן זצוק"ל - הרב הראשי לחיפה

"המצב השורר כיום בהר בית ה' הדום רגלי אלוקינו שהנוכרים עושים בו כבתוך שלהם והיהודים היחידים הבאים בשעריו הם אותם הרומסים את קדושתו ונכנסים אליו כתיירים שלא כהלכה הביא לידי כך שהדבר נחשב בישראל ובעמים למקום מוסלמי שאין בו חלק ונחלה לעם היהודי. מצב דברים זה אשר יש בו חילול השם וביזיון הקודש טומן בחובו לאחרונה גם סכנה ממשית לאחיותנו בהר המוריה וירושלים. בגלל על כן פונים אנו אל מעלתכם בקריאה דחופה לעורר את לב ישראל אל מקום מקדשינו על ידי קביעה ברורה ומפורשת של המקומות בשטח הר הבית המותרים בכניסה עפ"י הדין עם הגבלותיהם ותנאיהם כך שאפשר להקים מקום תפילה קבוע ליהודים על הר הבית בשטח שהכניסה אליו מותרת ללא כל חשש תוך הקפדה על כל ההלכות הנוהגות שם. יהיה וידע העולם כולו כי הר קדשנו ותפארתנו לאלקי ישראל. הוא זאת מנוחתו עדי עד פה אשב כי איתיה".

הרה"ג חיים דרוקמן זצוק"ל ואחרים

הרה"ג חיים דרוקמן זצוק"ל ויבדל לחיים הרה"ג צפניה דרורי - רב העיר קרית שמונה, הרה"ג אליהו זני שליט"א, הרה"ג מנחם בורשטיין שליט"א ועוד עשרות רבנים ואישי ציבור אחרים פנו בקריאה לראש הממשלה שיעשה כל מה שביכולתו כדי שיקום בית כנסת על הר הבית. "הר הבית הוא המקום המיוחד ביותר לתפילה מכל מקום אחר בעולם. דרכו אנו פונים בתפילה לאלוקי ישראל. תלפיות. תל שכל פיות פונים אליו. אני מצטרפים לקריאה להקמת בית כנסת על הר הבית".

ארבעה שלבים בדרך לבית המקדש

הרב צבי הירש קלישר כתב בספר דרישת ציון כי מן הפסוק בישעיהו לומדים שבנין המקדש בא בארבע מדרגות: תחילה "והביאותים אל הר קדש" - עצם השיבה והאחיה בהר הקודש; אחר כך "ושמחתים בבית תפילתי" - תפילה ציבורית במקום המקדש; לאחר מכן "ועולותיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי" - חידוש המזבח והקרבנות; ולבסוף "כי ביתי בית תפילה יקרא לכל העמים" - בניין הבית בשלמותו והכרה עולמית בקדושתו. אמן.